

Region Midtjylland

Revisionsberetning nr. 44

af 3. juni 2019

vedrørende revisionen af Region Midtjyllands regnskab for 2018



Indhold

1	Konklusion på revision af årsrapport 2018	555
1.1	Indledning	555
1.2	Revisionspåtegning på årsrapport 2018	555
1.3	Revisionsbemærkninger i revisionsberetningen	558
1.4	Anbefalinger i revisionsberetningen	559
2	Centrale forhold og andre væsentlige forhold	559
2.1	Regnskabsudarbejdelse	559
2.2	Materielle anlægsaktiver - centralt forhold	560
2.3	Hensatte forpligtelser patientskadeerstatninger	561
2.4	Kvalitetsfondsfinansierede sygehusbyggerier	562
3	Revision af årsregnskabet for 2018	563
3.1	Risikovurdering	563
3.2	Revisionsstrategi og -plan	564
4	Rapportering om gennemført juridisk kritisk revision og forvaltningsrevision	565
4.1	Juridisk-kritisk revision	565
4.2	Løbende forvaltningsrevision	567
5	Kommentarer til årsregnskab 2018	568
5.1	Regnskabet som helhed	568
6	Kommentarer til resultatopgørelsen	569
6.1	Årets omkostningsbaserede resultat	569
6.2	Finansierings- og driftsindtægter	569
6.3	Socialområdet	570
6.4	Regional Udvikling	570
6.5	Praksisområdet og tilskudsmedicin	571
6.6	Betalinger - Indkøb af anlægsaktiver, varer og tjenesteydelser	571
6.7	Periodisering af indtægter og omkostninger	571
7	Balancen	571
7.1	Finansiell status, herunder ledelsestilsyn	572
7.2	Varebeholdninger	572
7.3	Egenkapital	572
7.4	Hensatte forpligtelser	573
7.5	Gældsforpligtelser	574
8	Administrativ it-anvendelse	574
9	Øvrige revisionsarbejder	575
9.1	Anlægsprojekter	575
9.2	Statsrefusion af udgifter til servicejob	575
9.3	Aktivitetsbestemte tilskud	575
10	Øvrige forhold	576
10.1	Direktionens regnskabserklæring	576
10.2	Ikke-korrigerede forhold	576
10.3	Fejlinformation i årsregnskabet som skyldes besvigelser	576
10.4	Overholdelse af lovgivningen	577
10.5	Begivenheder indtruffet efter balancedagen	577
11	Lovpligtige oplysninger m.v.	577
11.1	Andre ydelser end revision	577
	Bilag 1 - Revisionsstrategi og -plan for årsregnskabet	579
	Bilag 2 - Kommunikation med regionens ledelse	581

1 Konklusion på revision af årsrapport 2018

1.1 Indledning

Årsrapporten for Region Midtjylland er aflagt af forretningsudvalget til Regionsrådet for Region Midtjylland i henhold til lov om regioner. Regionsrådet har vedtaget årsrapporten den 24. april 2019, hvorefter den er afgivet til revision.

I overensstemmelse med "Budget- og regnskabssystem for regioner" har vores revision for 2018 omfattet det omkostningsbaserede årsregnskab for 2018.

Vores revision er udført i overensstemmelse med de principper, der er beskrevet i revisionsberetning nr. 29 af 15. august 2014 om ansvarsforhold og revisionens formål, tilrettelæggelse og udførelse samt nye standarder for offentlig revision om juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision. Desuden har vi afgivet yderligere rapporteringer i revisionsberetningen i henhold til krav i EU-forordning 537/2014.

Som en integreret del af den finansielle revision af årsrapporten for 2018 har vi gennemført forvaltningsrevision samt juridisk kritisk revision. Den finansielle revision har fokus på at opnå sikkerhed for, at der ikke er væsentlig fejlinformation i regionens omkostningsbaserede årsregnskab, forvaltningsrevisionen har fokus på, om forvaltningen af Region Midtjyllands anliggender er varetaget på en økonomisk forsvarlig måde, og den juridisk-kritiske revision har fokus på, at Region Midtjylland overholder de love, der har væsentlig betydning for regnskabsaflæggelsen.

Vi har i tilknytning til revisionen læst regnskabsberetningen.

Vores konklusion på den udførte revision meddeles dels ved revisionspåtegning på årsregnskabet for 2018, jf. afsnit 1.2, dels ved afgivelse af revisionsberetning.

1.1.1 Revisionsberetningens omfang

I henhold til Revisionsregulativ for Region Midtjylland afgives hermed beretning om udført revision for 2018.

Revisionsberetningen giver en kort, summarisk redegørelse for centrale forhold i revisionspåtegningen, hvori omtales, hvilke revisionsarbejder der er udført, og om der på baggrund heraf har været anledning til at fremkomme med bemærkninger over for Regionsrådet, og som tilsynsmyndighederne skal informeres om, jf. nedenfor i afsnit 1.3.

I afsnit 1.4 anføres anbefalinger, som vi har fundet anledning til at meddele Regionsrådet.

1.2 Revisionspåtegning på årsrapport 2018

1.2.1 Revisionspåtegning

Som følge af krav i EU-forordningen omfatter revisionspåtegningen en beskrivelse af centrale forhold ved revisionen. Centrale forhold ved revisionen er de forhold, der efter vores faglige vurdering var mest betydelige ved revisionen af årsregnskabet.

Vi skal desuden:

- ▶ Angive hvilket organ, der har udpeget os og oplyse tidspunkt for tiltræden som revisor
- ▶ Bekræfte at revisionspåtegningen er konsistent med revisionsberetningen
- ▶ Bekræfte at der ikke er udført forbudte ikke-revisionsydelser som defineret i bekendtgørelse om kommunal og regional revision.

Vi vil forsyne årsregnskabet med en revisionspåtegning uden modifikationer, men med en fremhævelse af, at budgettal ikke har været underlagt revision.

Vores revisionspåtegning på årsregnskabet for 2018 er gengivet i nedenstående:

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til Regionsrådet i Region Midtjylland

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for Region Midtjylland for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2018, omfattende siderne 15-37, der omfatter anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, pengestrømsopgørelse og noter med følgende hovedtal:

- ▶ Et overskud på 200 mio. kr.
- ▶ Aktiver i alt på 25.687 mio. kr.
- ▶ Egenkapital i alt på 5.240 mio. kr.

Årsregnskabet udarbejdes efter bestemmelserne i Økonomi- og Indenrigsministeriets "Budget- og regnskabssystem for regioner".

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet for 2018 i alle væsentlige henseender er rigtigt, det vil sige udarbejdet i overensstemmelse med bestemmelserne i Økonomi- og Indenrigsministeriets "Budget- og regnskabssystem for regioner".

Vores konklusion er konsistent med vores revisionsberetning til Regionsrådet.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision, de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt standarderne for offentlig revision, jf. bestemmelserne i Økonomi- og Indenrigsministeriets "Budget- og regnskabssystem for regioner" samt Region Midtjyllands revisionsregulativ. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet". Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Uafhængighed

Vi er uafhængige af Region Midtjylland i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav.

Efter vores bedste overbevisning er der ikke udført forbudte ikke-revisionsydelser som omhandlet i bekendtgørelse om kommunal og regional revision.

Valg af revisor

Vi blev af Regionsrådet første gang valgt som revisor for Region Midtjylland ved dennes etablering 1. januar 2007. Vi blev valgt i 2012 efter en udbudsrunde og igen senest efter en udbudsrunde i 2017, hvor vi fik forlænget revisionsaftalen for en 4-årig periode frem til og med regnskabsåret 2021.

Centrale forhold ved revisionen

Centrale forhold ved revisionen er de forhold, der efter vores faglige vurdering var mest betydelige ved vores revision af årsregnskabet for regnskabsåret 2018. Disse forhold blev behandlet som led i vores revision af årsregnskabet som helhed og udformningen af vores konklusion herom. Vi afgiver ikke nogen særskilt konklusion om disse forhold. For hvert af nedennævnte forhold er beskrivelsen af, hvordan forholdet blev behandlet ved vores revision, givet i denne sammenhæng.

Vi har opfyldt vores ansvar som beskrevet i afsnittet "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet", herunder i relation til nedennævnte centrale forhold ved revisionen. Vores revision har omfattet udformning og udførelse af revisionshandlinger som reaktion på vores vurdering af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet. Resultatet af vores revisionshandling, herunder de revisionshandling vi har udført for at behandle nedennævnte forhold, danner grundlag for vores konklusion om årsregnskabet som helhed.

Materielle anlægsaktiver

Regionens samlede balancesum udgør 25.687 mio. kr. ved udgangen af 2018, hvoraf materielle anlægsaktiver udgør 21.329 mio. kr., svarende til ca. 83 % af balancesummen. Der foretages i disse år betydelige investeringer i udbygning af hospitaler, herunder kvalitetsfondsfinansierede projekter. I det udgiftsbaserede regnskab udgiftsføres materielle anlægsaktiver i takt med anskaffelsen. I det omkostningsbaserede regnskab aktiveres både erhvervede anlægsaktiver og finansielt leasede aktiver i balancen og afskrives fra ibrugtagningstidspunkt over den forventede brugstid. Regionens daglige registreringer sker med udgangspunkt i principperne for det udgiftsbaserede regnskab, idet regionens finansielle måling primært vurderes i forhold til disse principper. Omarbejdelsen til principperne i det omkostningsbaserede regnskab sker i tilknytning til regnskabsaflæggelsen.

Processen vedrørende omarbejdelsen fra det udgiftsbaserede regnskab til det omkostningsbaserede er derfor vigtig i forhold til regnskabsaflæggelsen.

Ved revisionen har vi gennemgået og vurderet de forretningsgange og interne kontroller, der skal sikre, at der sker korrekt indregning af til- og afgang af materielle anlægsaktiver, herunder leasingaktiver, og afskrivninger fra ibrugtagningstidspunktet i henhold til Region Midtjyllands regnskabspraksis. Vi har desuden stikprøvevis gennemgået til- og afgang samt beregning af afskrivningerne. I tilknytning hertil har vi stikprøvevis påset, at OPP-aftaler indregnes i overensstemmelse med gældende regnskabspraksis.

Fremhævelse af forhold vedrørende revisionen

Region Midtjylland har i oversigterne i overensstemmelse med bestemmelserne i Økonomi- og Indenrigsministeriets "Budget- og regnskabssystem for regioner" medtaget de af Regionsrådet godkendte og korrigerede budgettal for 2018. Disse budgettal har ikke været underlagt revision.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der i alle væsentlige henseender er rigtigt, det vil sige udarbejdet i overensstemmelse med bestemmelserne i Økonomi- og Indenrigsministeriets "Budget- og regnskabssystem for regioner". Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere Region Midtjyllands evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere Region Midtjylland, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision, de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt god offentlig revisionsskik, jf. bestemmelserne i Økonomi- og Indenrigsministeriets "Budget- og regnskabssystem for regioner" samt Region Midtjyllands revisionsregulativ, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision, de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt god offentlig revisionsskik, jf. bestemmelserne i Økonomi- og Indenrigsministeriets "Budget- og regnskabssystem for regioner" samt Region Midtjyllands revisionsregulativ, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- ▶ Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- ▶ Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af Region Midtjyllands interne kontrol.
- ▶ Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.

- ▶ *Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med be-
givenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om Region Midtjyllands evne til at fortsætte driften. Hvis vi
konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysnin-
ger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion.
Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning.
Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at Region Midtjylland ikke længere kan fortsætte driften.*

*Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revi-
sionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som
vi identificerer under revisionen.*

Udtalelse om ledelsens regnskabsberetning

Ledelsen er ansvarlig for regnskabsberetningen.

*Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsens regnskabsberetning, og vi udtrykker ingen form for kon-
klusion med sikkerhed om ledelsens regnskabsberetning.*

*I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsens regnskabsberetning og i den for-
bindelse overveje, om ledelsens regnskabsberetning er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden
opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation. Hvis vi på grundlag af det
udførte arbejde konkluderer, at der er væsentlig fejlinformation i ledelsens regnskabsberetning, skal vi rapportere om
dette forhold.*

Vi har ingenting at rapportere i den forbindelse.

Udtalelse om juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

*Ledelsen er ansvarlig for, at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med
meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ledelsen er også an-
svarlig for, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de aktiviteter, der
er omfattet af årsregnskabet. Ledelsen har i den forbindelse ansvar for at etablere systemer og processer, der under-
støtter sparsommelighed, produktivitet og effektivitet.*

*I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at gennemføre juridisk-kritisk revision og forvalt-
ningsrevision af udvalgte emner i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision. I vores juridisk-kritiske
revision efterprøver vi med høj grad af sikkerhed for de udvalgte emner, om de undersøgte dispositioner, der er om-
fattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i bevillinger, love og andre
forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis. I vores forvaltningsrevision vurderer vi med høj grad af sikker-
hed, om de undersøgte systemer, processer eller dispositioner understøtter skyldige økonomiske hensyn ved forvalt-
ningen af de midler og driften af de aktiviteter, der er omfattet af årsregnskabet.*

*Hvis vi på grundlag af det udførte arbejde konkluderer, at der er anledning til væsentlige kritiske bemærkninger, skal
vi rapportere herom i denne udtalelse.*

*Der er indgået aftale om finansiel leasing på inventar, udstyr m.v. til Aarhus Universitetshospital. En del af dette er
leveret til kvalitetsfundsprojektet "Det Ny Universitetshospital". Der er i projektet ikke reserveret til dækning heraf.
Beløbet vil ikke kunne dækkes af de nuværende reserver. Derfor er der risiko for, at den bevilgede investeringsramme
til kvalitetsfundsprojektet "Det Ny Universitetshospital" bliver overskredet.*

Bortset fra ovenstående har vi ingen væsentlige kritiske bemærkninger at rapportere.

1.3 Revisionsbemærkninger i revisionsberetningen

I henhold til § 7 i Økonomi- og Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 1019 af 28. juni 2018 om regio-
nernes budget- og regnskabsvæsen, revision m.v. skal vi anføre bemærkninger i revisionsberetningen,
hvis vi under revisionen konstaterer forhold, hvorom vi mener, at Regionsrådet og tilsynsmyndigheden
skal informeres.

I henhold til Region Midtjyllands revisionsregulativ er revisionsbemærkninger f.eks. forhold omkring:

- ▶ Tvivl om lovmedholdelighed i beslutninger og dispositioner
- ▶ Væsentlige fejl i regnskabet eller bogføring, som ikke er berigtiget
- ▶ Væsentlige og tilbagevendende mangler ved forretningsgange og intern opfølgning/kontrol.

Vores revision af årsregnskabet for 2018 har ikke givet anledning til bemærkninger.

1.4 **Anbefalinger i revisionsberetningen**

I henhold til regionens revisionsregulativ gives anbefalinger i revisionsberetningen om forhold, som ikke har givet anledning til revisionsbemærkninger, men som er så væsentlige, at Regionsrådet bør orienteres herom.

Nedenfor er vist en oversigt over de anbefalinger, som revisionen har givet anledning til.

Anbefalinger

Nærværende beretning har givet anledning til følgende nye anbefaling:

- ▶ Afsatte forpligtelser til patientskadeerstatninger jf. afsnit 2.3.

For anbefalingerne i revisionsberetningen af 4. juni 2018 har regionen i 2018 iværksat en række tiltag, som dog først forventes at få fuld effekt fra 2019, hvorfor følgende anbefalinger fortsat er gældende:

- ▶ Regnskabsudarbejdelse, jf. afsnit 2.1
- ▶ Materielle anlægsaktiver og igangværende arbejder, jf. afsnit 2.2
- ▶ Administrativ it-anvendelse, jf. afsnit 8.

For en nærmere beskrivelse af anbefalingerne henvises til de anførte afsnit.

Vi har tidligere afgivet anbefaling om at styrke kontrollerne på lønområdet. Det er vores generelle vurdering, at anbefalingen er fulgt, hvorfor anbefalingen afsluttes.

2 **Centrale forhold og andre væsentlige forhold**

Vi har nedenfor anført vores kommentarer til centrale forhold og andre væsentlige forhold.

2.1 **Regnskabsudarbejdelse**

I henhold til Økonomi- og Indenrigsministeriets krav til regionernes regnskabsaflæggelse, udmøntet i "Budget- og regnskabsystem for regioner", skal Region Midtjyllands årsregnskab for 2018 aflægges efter omkostningsbaserede principper.

Omkostningsbaserede principper medfører, at transaktionerne driftsføres i takt med forbruget. Det betyder, at der blandt andet løbende skal hensættes til forpligtelser vedrørende patientskade- og arbejds-skadeerstatninger, pensioner til tjenestemænd og optjente feriepenge, ligesom forbruget af regionens kapitalapparat skal omkostningsføres som afskrivninger over de enkelte aktivers forventede brugstid.

I Region Midtjylland har den løbende økonomistyring og økonomirapportering for 2018 i lighed med tidligere været baseret på udgiftsbaserede principper.

Ved revisionen har vi efterprøvet omarbejdelsen fra det udgiftsbaserede til det omkostningsbaserede årsregnskab, herunder at resultatopgørelse og balance er i overensstemmelse med bogføringen.

Vi har endvidere påset, at regnskabsrapporteringen for de enkelte regionshospitalet og institutioner m.v. er korrekt indarbejdet i årsrapporten for 2018. I regnskabsrapporterne har regionshospitalet og institutionerne redegjort for væsentlige afvigelser mellem det realiserede resultat og det korrigerede budget for 2018.

Regionen har iværksat en række initiativer med henblik på at sikre tilstrækkelig kvalitet omkring udarbejdelse af det omkostningsbaserede årsregnskab, herunder kontroller og opfølgning m.v.

Initiativerne har ikke haft fuld effekt for 2018. Der arbejdes fortsat på registrering af anlægsaktiver i anlægskartotek m.m. Indregningen af anlæg og afskrivninger i årsregnskabet for 2018 bygger derfor i nogen grad på manuelle opgørelser.

Ved revisionen har vi konstateret, at de anvendte metoder og beregninger vedrørende hensættelser til forpligtelser vedrørende patientskadeerstatninger ultimo 2018 ikke har ført til tilstrækkelig indregning af den sandsynlige forpligtelse.

Der foretages på de decentrale enheder løbende opfølgning på forskningsprojekter registreret på ekstern kontoplan. Efter årsafslutningsprocessen er der iværksat tiltag til løbende opfølgning på øvrige projekter, der er registreret på ekstern kontoplan.

Endvidere arbejdes der fortsat på processer og opfølgning på moms og energiafgifter, herunder afregning og refusion fra SKAT.

Revisionen har givet anledning til følgende anbefaling:

Anbefaling

Med henblik på at sikre den rette kvalitet af det omkostningsbaserede regnskab anbefaler vi fortsat fokus på processerne og controlling i tilknytning til udarbejdelsen af det omkostningsbaserede regnskab.

2.2 Materielle anlægsaktiver - centralt forhold

Materielle anlægsaktiver, inkl. de finansielt leasede aktiver, udgør pr. 31. december 2018 i alt 21.329 mio. kr. mod 19.885 mio. kr. pr. 31. december 2017. Ændringen i værdien af de materielle anlægsaktiver kan specificeres således:

mio. kr.	2018	2017
Værdi 1. januar	19.885	18.215
Årets investeringer, netto	2.396	2.720
Årets af- og nedskrivninger	-952	-1.050
Værdi 31. december	21.329	19.885

Materielle anlægsaktiver udgør 83 % af balancesummen på 25,7 mia. kr. Der foretages i disse år betydelige investeringer i udbygning af hospitaler, herunder kvalitetsfondsfinansierede projekter. I det udgiftsbaserede regnskab udgiftsføres materielle anlægsaktiver i takt med anskaffelsen. I det omkostningsbaserede regnskab aktiveres både erhvervede anlægsaktiver og finansielt leasede aktiver i balancen og afskrives fra ibrugtagningstidspunkt over den forventede brugstid. Omarbejdelsen sker i tilknytning til regnskabsaflæggelsen. Det omkostningsbaserede regnskab anvendes i mindre grad i den daglige styring, idet regionens finansielle måling primært vurderes i forhold til det udgiftsbaserede regnskab.

Processen vedrørende omarbejdelsen fra det udgiftsbaserede regnskab til det omkostningsbaserede er derfor vigtig i forhold til regnskabsaflæggelsen.

Som følge af de nævnte forhold har vi anset materielle anlægsaktiver som et centralt forhold ved revisionen.

Ved revisionen har vi gennemgået og vurderet de forretningsgange og interne kontroller, der skal sikre, at der sker korrekt indregning af til- og afgang af materielle anlægsaktiver, herunder finansielt leasede aktiver og af afskrivninger fra ibrugtagningstidspunktet i henhold til regionens regnskabspraksis. Vi har stikprøvevis gennemgået til- og afgang samt beregning af afskrivningerne. I tilknytning hertil har vi stikprøvevis påset, at OPP-aftaler indregnes i overensstemmelse med gældende regnskabspraksis.

Der er under materielle anlægsaktiver i 2018 aktiveret 1,3 mia. kr. vedrørende OPP-aftalen på AUH Psykiatrisk Hospital.

Med udgangspunkt i vores anbefaling sidste år har regionen i 2018 iværksat en gennemgang og afstemninger af registreringer vedrørende finansielt leasede aktiver, herunder proces for indregning i regnskabet. Dette har betydet, at poster midlertidigt indregnet på egenkapitalen er korrigeret med ca. 250 mio. kr. i 2018. Beløbet er nu aktiveret som materielle anlægsaktiver, og der er beregnet og omkostningsført tilhørende afskrivninger vedrørende 2018 og korrektioner til afskrivninger for tidligere år.

Processerne omkring erhvervede anlægsaktiver og afskrivninger herpå er styrket i forhold til sidste år.

Der er dog fortsat aktiver for ca. 3 mia. kr., der er behandlet manuelt i forhold til aktivering og beregning af afskrivninger i årsregnskabet for 2018. Disse aktiver er således ikke registreret i anlægskartoteket m.v. som ibrugtagne. Afskrivninger vedrørende modtagne donationer, der overføres fra egenkapitalen, behandles tillige manuelt. Manuel behandling af mange og komplicerede transaktioner øger risikoen

for fejl, herunder i forbindelse med efterfølgende registrering i anlægskartotek. Der vil således være behov for øget kvalitetssikring af registreringerne.

Revisionen har givet anledning til følgende anbefaling:

Anbefaling

Vi anbefaler, at indregning af materielle anlægsaktiver og beregning af afskrivninger inkl. reduktion af afskrivninger vedrørende modtagne donationer, der overføres fra egenkapitalen, løbende systemunderstøttes ved en pålidelig registrering i anlægskartotek m.v., samt at der sker kvalitetssikring i forbindelse med registreringerne.

2.2.1 Anlæg til salg

Avance i forbindelse med salg af ejendomme

Hospitalet i Tage Hansens Gade og Psykiatrisk Hospital i Risskov blev i 2018 solgt til en samlet salgsværdi på 1,0 mia. kr. Der er derved realiseret en avance ved salg af ejendommene på 170 mio. kr. I forbindelse med indgåelse af de oprindelige salgsaftaler i tidligere år blev ejendommene nedskrevet til forventede salgsværdier, hvorfor der ikke burde fremkomme væsentlige avance/tab på overdragelsestidspunkterne i 2018. Der er imidlertid efterfølgende sket tekniske reguleringer i salgsaftalerne og omklassificering af en bygning, hvilket har medført regulering af de regnskabsmæssige værdier. Dette har betydet, at der er realiseret den nævnte avance.

Fysiske anlæg til salg

Hospitalet Nørrebrogade, Herning og Holstebro er solgt til senere overtagelse. Disse ejendomme er ikke indregnet under "Fysiske anlæg til salg", men er fortsat indregnet under materielle anlægsaktiver, og der afskrives på bygningerne, så længe ejendommene er i drift. Afskrivningerne er som udgangspunkt fastsat ud fra de forventede salgsværdier på overdragelsestidspunkterne.

Institutioner, der er sat til salg, er indregnet i regnskabsposten "Fysiske anlæg til salg". Værdien pr. 31. december 2018 udgør 14,9 mio. kr. Der afskrives ikke på institutionerne, da de ikke længere er i brug.

Anlægsaktiver, som sættes til salg, revurderes løbende i forhold til værdiansættelsen, og der foretages nedskrivning, hvis dagsværdien er lavere end den bogførte værdi.

2.3 Hensatte forpligtelser patientskadeerstatninger

Hvis regionen har retlige forpligtelser opstået af begivenheder før balancedagen, hvor det er sandsynligt, at afviklingen medfører træk på regionens økonomiske ressourcer, og der kan foretages en pålidelig opgørelse/måling heraf, indregnes der hensatte forpligtelser i balancen.

Hensatte forpligtelser til patientskadeerstatninger udgør 32 mio. kr. pr. 31. december 2018.

I henhold til anvendt regnskabspraksis opgøres hensættelse til patientskadeerstatninger på grundlag af anmeldte, men endnu ikke afgjorte sager, forventet anerkendelsesprocent (baseret på historisk erfaring) og gennemsnitlig erstatningsbeløb (baseret på historisk erfaring).

Baseret på regionens egne udtræk kan behovet for hensættelse opgøres til i niveauet 60 mio. kr. Forpligtelsen er således undervurderet med 28 mio. kr., som burde være omkostningsført og hensat yderligere.

Hertil kommer forpligtelser vedrørende afgjorte sager, hvor beløbet ikke er udbetalt, idet det ikke er endeligt fastsat. Estimeres hensættelsen ud fra gennemsnitligt fastsatte erstatningsbeløb på afgjorte sager, kan behovet for hensættelse til de afgjorte sager opgøres til i størrelsesordenen 50 mio. kr. Beløbet burde være omkostningsført og afsat som hensatte forpligtelser.

Der har ikke i tidligere år været hensat til afgjorte sager.

Den samlede forpligtelse kan på baggrund heraf estimeres til 110 mio. kr.

De ovennævnte beløb registreres som ikke-korrigerede forhold i afsnit 10.2.

De faktiske udbetalinger af patientskadeerstatninger har inden for de seneste 5 år gennemsnitligt udgjort 140 mio. kr. årligt.

Revisionen har givet anledning til følgende anbefaling:

Anbefaling

Vi anbefaler øget fokus på at etablere bedre datagrundlag og kvalitetssikring af opgørelser af hensatte forpligtelser.

2.4 Kvalitetsfondsfinansierede sygehusbyggerier

De samlede projektudgifter til regionens tre kvalitetsfondsfinansierede sygehusbyggerier kan pr. 31. december 2018 specificeres således (PL 2018):

mia. kr.	Tilsagns- ramme (PL 2018)	Projekt- udgifter ultimo 2018
Det Nye Universitetshospital, Skejby	7,4	7,2
Om- og tilbygning af Regionshospitalet Viborg	1,3	1,1
Det Nye Hospital i Vest, Gødstrup	3,7	2,5
	<u>12,4</u>	<u>10,8</u>

De kvalitetsfondsfinansierede projekter er et revisionsmæssigt fokusområde vurderet både ud fra væsentlighed og risiko i forhold til regionens forvaltning af projekterne. Regionen udarbejder til Regionsråd og Sundheds- og Ældreministeriet løbende kvartalsrapporter, som vi har forsynet med revisorerklæringer.

Det er fortsat vores vurdering, at Regionsrådet bliver orienteret om og involveret i væsentlige udfordringer/afvigelser i de respektive projekter.

2.4.1 Sammenfattende om kvalitetsfondsprojekter

Vi har afgivet forbehold i vores erklæring for 4. kvartal 2018 vedrørende DNV-projektet, idet det midlertidigt ikke har været muligt at inddrage Det Tredje Øje i perioden på grund af risiko for inhabilitet som følge af en virksomhedssammenlægning.

Øvrige erklæringer på kvartalsrapporter i 2018 er afgivet uden forbehold, men med fremhævelser, hvor vi henleder opmærksomheden på udvalgte, væsentlige forhold, herunder om økonomiske og tidsmæssige udfordringer i projekterne.

For projekterne skal følgende fremhæves:

DNV-projektet

Generelt er projektet forsinket, og i 2018 er projektets udfordringer øget i forhold til tidsplaner, samarbejde mellem byggepladsens parter, fremdrift i delprojekter på kritisk vej (indbyrdes afhængighed) og projektets samlede økonomi, som er presset på grund af de nævnte forhold. Risikobilledet er skærpet, blandt andet som følge af flere store krav om forlænget byggetid og andre krav mod bygherren. I løbet af 2018 har Regionsrådet godkendt besparelser i apparaturpuljen, der reduceres fra de betingede 600 mio. kr. til 511 mio. kr.

Det er Projektsekretariatets vurdering, at der er risiko for, at der vil blive stillet flere krav fra entreprenører m.fl. Dette vil lægge et yderligere pres på projektets økonomi.

Projektsekretariatet arbejder på at finde nødvendige yderligere besparelser i projektet med henblik på at skabe tilstrækkelig økonomi og reserver til gennemførelse af den resterende del af byggeriet.

RHV-projektet

Vedrørende Akutcenteret er der afholdt afleveringsforretning for alle entrepriser. Der pågår mangeludbedring og en række udskudte arbejder. Projektets færdiggørelsestidsplan er godkendt, og der forventes løbende ibrugtagning i 2019. Det forventes, at de resterende reserver kan dække de forventede udgifter. Såfremt der opstår yderligere overskridelser af budgettet skal disse dækkes af Ombygningsprojektet.

Det resterende budgetbeløb for Ombygningsprojektet udgør 35 mio. kr. pr. 31. december 2018. Ombygningsprojektet planlægges først igangsat, når Akutcenterets endelige økonomi er kendt.

DNU-projektet

DNU-projektet med undtagelse af Forum-byggeriet og solcelle-projektet er afleveret og ibrugtaget. Der udestår enkelte afregninger fra entreprenører, herunder afregning af medicoteknisk udstyr.

1. kvartal 2019 er sidste kvartal, hvor der udarbejdes kvartalsrapportering, og det forventes, at de resterende anlægsregnskaber med enkelte undtagelser kan aflægges i 2. kvartal 2019. Merforbrug på de enkelte delprojekter forventes at kunne finansieres af justeringsreserven. Det er projektafdelingens vurdering, at efter afslutning af de resterende anlægsregnskaber vil justeringsreserven stort set være anvendt.

På enkelte delprojekter er der større økonomiske konflikter, hvor flere skal afklares via en voldgift. Hensættelse til de verserende voldgiftssager, tvister m.v. er reserveret i de enkelte delprojekter på basis af advokatens og projektafdelingens vurdering af potentielle tab.

I henhold til gældende regler for kvalitetsfondsfinansierede projekter skal der i forbindelse med afslutningen af det samlede projekt reserveres beløb til dækning af kontraktlige forpligtelser, der fortsætter efter kvalitetsfondsprojektet er afsluttet, herunder til finansiel leasing. Der er ikke i projektet afsat beløb til dækning af leasingforpligtelser.

Der er indgået aftaler om finansiel leasing på inventar, udstyr m.v. til et beløb på 132 mio. kr. til Aarhus Universitetshospital. Som følge af svagheder i styringen af afgrænsning mellem kvalitetsfondsprojekter og ikke-kvalitetsfondsprojekter vedrørende leasingaftalen og senere ved leverancerne af inventar, udstyr m.v. har regionen ikke kunnet redegøre for, hvor stor en andel af beløbet, der er leveret til kvalitetsfondsprojektet og derfor skulle være indregnet i investeringsrammen. Leasingforpligtelserne vil ikke kunne dækkes af de nuværende reserver, da de resterende reserver på 25 mio. kr. forventes anvendt til merforbrug på en række øvrige delprojekter.

Der er derfor risiko for, at den bevilgede investeringsramme til kvalitetsfondsprojektet bliver overskredet. Dette forhold anser vi som en væsentlig kritisk bemærkning, hvorfor det omtales i vores revisionspåtegning i afsnittet "Udtalelse om juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision".

3 Revision af årsregnskabet for 2018

3.1 Risikovurdering

Med henblik på at opdatere vores forståelse af Region Midtjylland og dens omgivelser samt vurdere risici for væsentlige fejl i forvaltningen og regnskabsaflæggelsen har vi ajourført vores informationer om og beskrivelser af regionen, herunder:

- ▶ Mål, strategier samt ledelses- og styringsgrundlag
- ▶ Økonomisk og likviditetsmæssig status
- ▶ Organisation, herunder ledelsesovervågning, funktionsadskillelse, kompetencefordeling og retningslinjer på væsentlige områder
- ▶ Forretningsgange og interne kontroller
- ▶ Regnskabssystemer m.v. og den anvendte regnskabspraksis
- ▶ It-anvendelsen.

Som revisorer har vi pligt til med professionel skepsis at overveje muligheden for besvigelser og fejl ved revisionen af årsregnskabet. Revisionen tilrettelægges derfor bl.a. med henblik på at afdække væsentlige fejl som følge af besvigelser. Forekommer der besvigelser, er der forøget risiko for, at årsregnskabet indeholder væsentlig fejlinformation, idet besvigelser sædvanligvis tilsløres eller holdes skjult.

3.2 Revisionsstrategi og -plan

Vi har fastlagt den overordnede revisionsstrategi og -plan for 2018 på baggrund af regionens revisionsregulativ og baseret på en vurdering af risici for væsentlige fejl og mangler i årsregnskabet.

3.2.1 Revisionsstrategi

Revisionsstrategien fastlægger overordnet revisionens omfang, tidsmæssige placering og retning. Revisionsstrategien skal sikre, at revisionen fokuseres mod de væsentligste og mest risikofyldte økonomiske og administrative områder af betydning for årsregnskabet.

Med henblik på at udføre en effektiv revision har vi valgt at basere vores revision på både *kontrolbaseret revision* og *substansbaseret revision*.

Ved kontrolbaseret revision gennemgår og vurderer vi de af ledelsen etablerede registreringssystemer, forretningsgange og interne kontroller. Ved stikprøver tester vi funktionaliteten af visse af de interne kontroller.

Ved substansbaseret revision udarbejder vi forskellige dataanalyser, udfører substansanalytiske handlinger og ved stikprøver tester vi poster i resultatopgørelse, balance, pengestrømsopgørelse, noter og andre krævede oplysninger til eksternt og anden dokumentation. Ved substansanalytisk revision foretages en vurdering af udvalgte regnskabsposter gennem en analyse af forventelige sammenhænge mellem både finansielle og ikke-finansielle oplysninger.

3.2.2 Revisionsplan

På baggrund af den overordnede revisionsstrategi har vi udarbejdet en revisionsplan med henblik på effektivt at reducere revisionsrisikoen til et acceptabelt lavt niveau. I revisionsplanen er arten, den tidsmæssige placering og omfanget af den revision, der planlægges udført, fastlagt. Der henvises til bilag 1, hvor planen er vist i detaljeret form.

Ved udførelsen af revisionen foretager vi løbende en vurdering af, om udførelsen af Regionsrådets og forretningsudvalgets beslutninger og den øvrige forvaltning af Region Midtjyllands anliggender er varetaget på en økonomisk forsvarlig måde. Endvidere omfatter den løbende forvaltningsrevision en vurdering af de implementerede administrative forretningsgange og kontrolprocesser.

Revisionen har til formål at undersøge og vurdere, om regionens rapporteringssystemer, forretningsgange og interne kontroller fungerer forsvarligt.

Formålet er at påse, hvorvidt der forefindes korrekte, valide og rettidige regnskabsregistreringer som grundlag for regnskabsaflæggelsen, samt om der udvises det fornødne økonomiske rationale, det vil sige, at der ved forvaltningen er foretaget skyldigt økonomisk hensyn i bred forstand.

Revisionen har fokuseret på forretningsgange og interne kontroller, hvor der er en risiko for væsentlige fejl og mangler i årsrapporten.

Vores revision har fokuseret på vurdering af forretningsgange samt test af interne kontroller inden for følgende udvalgte betalingsstrømme og tværgående nøgleprocesser:

- ▶ Overholdelse af bevillingsregler
- ▶ Proces for udarbejdelse af årsregnskabet for 2018 og sammenhæng til økonomisystemet
- ▶ Proces for administration af medarbejdere, beregning af løn, pension m.v.
- ▶ Køb af anlægsaktiver, varer og tjenesteydelser, herunder anvisning af betalinger
- ▶ Udvalgte balanceposter, herunder ledelsestilsyn
- ▶ Kommunale takstbetalinger vedrørende social- og specialundervisningsområdet

- ▶ Aktivitetsafhængige indtægter på regionshospitaller
- ▶ Nære sundhedstilbud (sygesikring og tilskudsmedicin)
- ▶ Administrativ it-anvendelse.

Ved vores revision af forretningsgange og interne kontroller har vi vurderet, hvorvidt de af ledelsen etablerede væsentlige forretningsgange og interne kontroller samt regnskabs- og informationssystemer som helhed giver et forsvarligt grundlag for udarbejdelse af årsregnskabet.

4 Rapportering om gennemført juridisk kritisk revision og forvaltningsrevision

Juridisk kritisk og forvaltningsrevision gennemføres i henhold til standarderne for offentlig revision (SOR).

Vores revisionsopgave i Region Midtjylland består af:

- ▶ en finansiel revision af regnskabet hvert år
- ▶ et antal juridisk-kritiske revisioner i løbet af en femårig periode (turnus)
- ▶ et antal forvaltningsrevisioner i løbet af en femårig periode (turnus)
- ▶ et antal årlige juridisk-kritiske revisioner
- ▶ et antal årlige forvaltningsrevisioner.

Vi udformer konklusioner om de mest betydelige emner inden for forvaltningsrevision og juridisk-kritisk revision inden for de normerede områder i SOR 6 og 7.

4.1 Juridisk-kritisk revision

Det overordnede formål med juridisk-kritisk revision er at vurdere lovmedholdeligheden i bred forstand.

Som en integreret del af revisionen har vi blandt andet vurderet, hvorvidt Regionsrådets beslutninger vedrørende økonomiske dispositioner er i overensstemmelse med lovgivningen og sædvanlig praksis.

Den juridisk-kritiske revision har taget udgangspunkt i regionens generelle kontrolmiljø og organisatoriske kompetencer på de forskellige områder, men er herudover en integreret del af den finansielle revision.

Den årlige juridisk-kritiske revision i 2018 har bl.a. omfattet en vurdering af:

- ▶ Overholdelse af budgetlov, jf. afsnit 4.1.1
- ▶ Korrekt placering af direkte henførbare udgifter og indtægter i de tre finansieringskredsløb samt fordeling af fællesudgifter og renter til de 3 finansieringskredsløb, jf. afsnit 4.1.2
- ▶ Lånoptagelse, herunder hvorvidt der foreligger godkendelse fra Økonomi- og Indenrigsministeriet for optagelse af nye lån, samt at der foreligger opgørelser over forbrug inden for hver af de respektive godkendelser, jf. afsnit 4.1.3
- ▶ Anbringelsesregler, herunder løbende overholdelse af kassekreditreglen, jf. afsnit 4.1.3
- ▶ Overholdelse af bevillinger og afgrænsning af tilladte aktiviteter jf. afsnit 4.1.4
- ▶ Moms- og afgifter og håndtering i overensstemmelse med reglerne herfor, jf. afsnit 4.1.5
- ▶ Afsluttede anlægsinvesteringer, der overstiger 10 mio. kr., og deres overensstemmelse med bevillinger, jf. afsnit 9.1
- ▶ Regionens fortsatte aktiebesiddelser, som i lighed med tidligere år ikke er tilladt ifølge "lov om regioner". Region Midtjylland er opmærksom herpå og arbejder løbende på at afhænde aktiebesiddelserne. Vi har noteret, at der i 2019 er afhændet aktier i Agro Business Park og Jysk Linnedservice
- ▶ Overholdelse af overenskomster, lokalaftaler og regler for udbetaling af løn

- ▶ Udbetaling af lønninger og vederlag til Regionsrådet og direktionen og overensstemmelse med reglerne herfor
- ▶ Overholdelse af bevillingsmæssige forhold vedrørende kvartalsrapportering på kvalitetsfundsprojekter jf. afsnit 2.4.1.

4.1.1 Overholdelse af budgetloven

Budgetloven betyder, at regionerne bliver økonomisk sanktioneret, hvis regionernes samlede regnskabsmæssige nettoudgifter overstiger de vedtagne budgetter for nettodriftsudgifter for henholdsvis Sundhedsområdet og Regional Udvikling.

Nettodriftsudgifter til Sundhed udgør 23.954,1 mio. kr. mod det korrigerede budget på 23.970,4 mio. kr.

Regionen har således overholdt økonomiaftalen og budgetloven på Sundhedsområdet.

Nettodriftsudgifter til Regional Udvikling udgør 632,1 mio. kr. mod det korrigerede budget på 632,2 mio. kr.

Økonomiaftale og budgetlov er således overholdt.

Vores revision har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

4.1.2 Finansieringskredsløb

Regionens økonomi består af de tre særskilte finansieringsområder:

- ▶ Sundhedsområdet
- ▶ Drift af institutioner på social- og specialundervisningsområdet
- ▶ Regional Udvikling.

Udgifter til lønninger, køb af varer og tjenesteydelser m.m. henføres som udgangspunkt direkte til de respektive finansieringsområder. Indtægter i form af bloktilskud fra Staten, grund- og udviklingsbidrag fra kommunerne samt aktivitetsbestemte tilskud fra såvel Staten som kommunerne henføres ligeledes direkte til de respektive finansieringsområder.

Vi har foretaget en gennemgang af, hvorvidt fordelingen af udgifterne til fælles formål og administration er foretaget i overensstemmelse med bestemmelserne i Økonomi- og Indenrigsministeriets "Budget- og regnskabssystem for regioner".

Endvidere har vi påset, at fordelingen af renter er foretaget i overensstemmelse med bestemmelserne i "Budget- og regnskabssystem for regioner", ligesom vi har påset, at den anvendte rentesats til intern forrentning er fastsat i overensstemmelse med ministeriets bestemmelser.

Vores revision har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

4.1.3 Årets lånoptagelse og gennemsnitslikviditet

Vi har påset, at lånebekendtgørelsen er blevet overholdt, herunder eventuelt meddelt dispensation herfra.

Region Midtjyllands lånoptagelse udgør i 2018 i alt 346,1 mio. kr., og årets afdrag udgør 308,5 mio. kr. Lånoptagelsen sammensætter sig af 126,9 mio. kr. vedrørende lån til kvalitetsfundsprojekter og 219,2 mio. kr. til refinansiering af afdrag.

Det var forudsat, at gælden til kvalitetsfundsprojekterne i 2018 skulle reduceres med provenuet ved salg af Tage-Hansen Gade på i størrelsesordenen 400 mio. kr. Indfrielse af lånene vil først ske i 2019.

I forbindelse med vores revision har vi endvidere påset, at regionen har overholdt den særlige kassekreditregel, jf. lånebekendtgørelsen.

Den gennemsnitlige likviditet pr. indbygger er opgjort til 1.366 kr., hvilket overstiger 1.000 kr., som er grænsen for, hvornår en region - ifølge budgetloven - skønnes at have alvorlige økonomiske vanskeligheder.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

4.1.4 Sammenholdelse af regnskab med bevillinger

Som led i vores revision af årsrapporten for 2018 har vi undersøgt, om de budgettal, der indgår i årsrapporten for 2018, er i overensstemmelse med de bevillinger, som er givet af Regionsrådet. Vi har endvidere undersøgt, om der løbende foretages budgetkontrol og opfølgning med forelæggelse for Regionsrådet.

Vi har ikke i forbindelse med revisionen konstateret aktiviteter, som efter vores opfattelse ikke er i overensstemmelse med lov om regioner.

Vores revision har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

4.1.5 Moms og afgifter

Regionen har i 2018 fortsat de seneste års tilpasning af sine moms- og energiafgiftsmæssige registreringer over for SKAT og har i forbindelse hermed opnået tilbagebetaling af energiafgifter.

De gennemførte tilpasninger betyder forskydninger i afregning af moms mellem SKAT og Økonomi- og Indenrigsministeriet. Region Midtjylland har for 2018 opgjort et foreløbigt momsfradrag til refusion fra SKAT. Beløbet er opgjort på grundlag af skønnede momsfradragsprocenter. Regionen afventer opgørelse af momsfradragsprocenter for 2018, hvorefter der vil blive udarbejdet endelig opgørelse af momsfradraget, og SKAT vil blive anmodet om regulering. Den afledte regulering over for Økonomi- og Indenrigsministeriet vil blive opgjort samtidig.

I vores afgivne erklæring på saldoopgørelsen for 2018 til Økonomi- og Indenrigsministeriet har vi fremhævet ovennævnte forhold.

Vores revision har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

4.2 Løbende forvaltningsrevision

Det overordnede mål med forvaltningsrevisionen er at vurdere, hvorvidt der ved forvaltningen af regionens midler er taget skyldigt økonomisk hensyn i bred forstand (sparsommelighed-produktivitet-effektivitet).

En væsentlig forudsætning for en økonomisk forsvarlig forvaltning er, at regionen har implementeret hensigtsmæssige administrative forretningsgange og kontrolprocesser, der matcher de specifikke forhold, som gælder for regionen.

Den løbende forvaltningsrevision i 2018 har omfattet vurdering og opfølgning på de af Region Midtjylland implementerede administrative forretningsgange og kontrolprocesser.

Vores løbende forvaltningsrevision i 2018 har blandt andet omfattet vurdering af:

- ▶ Økonomiopfølgning og -rapportering, herunder vurdering af forretningsgange, interne kontroller og rapportering vedrørende bevillingskontroller
- ▶ Kvalitetsfondsfinansierede sygehusbyggerier, jf. afsnit 2.4
- ▶ Arbejde udført af Intern Kontrol
- ▶ Udnyttelsesgraden af regionens institutionstilbud
- ▶ Indgåelse og overholdelse af betalingsaftaler med kommuner vedrørende anvendelse af institutionstilbud på social- og specialundervisningsområdet
- ▶ Forretningsgange vedrørende placering af likvide beholdninger, herunder efterlevelse af finansiel politik i relation til anvendelse af finansielle instrumenter
- ▶ Forretningsgang for systemmæssig sikring af udnyttelse af kredittider i forbindelse med betaling af kreditorer
- ▶ Forretningsgang for opfølgning på inddrivelse af tilgodehavender

- ▶ Analyse og stikprøvevis gennemgang af udbetalinger i 2018 til medarbejdere med særlige rettigheder i de centrale administrative systemer.

4.2.1 Finansiell-, forvaltnings- og juridisk kritisk revision – løn og pensioner (5 årig turnus)

Vi har som en integreret del af den finansielle revision af løn og pensioner gennemført forvaltningsmæssig – og juridisk kritisk revision, herunder udvalgt to emner som led i den 5 årige turnusrevision.

Regionens omkostninger til løn og pensioner i 2018 udgør 13,9 mia. kr. mod 13,8 mia. kr. i 2017. Antallet af medarbejdere i regionen udgjorde i 2018 ca. 26.779 årsværk mod 26.792 årsværk i 2017.

Vores revision af lønområdet hos regionens lønkontorer har blandt andet omfattet forretningsgange og interne kontroller vedrørende ansættelse og fratrædelse af medarbejdere, lønudbetaling, udbetaling af vederlag til regionsrådsmedlemmer, aflønning af direktion, ydelser til medarbejdere ansat på lønkontorerne, kontrol af lønsatser samt revision af netto/bruttolønudbetalinger. Revisionen har desuden omfattet indberetning af variable lønydelser, sygdom, barsel m.v. samt hjemtagelse af dagpengerefusioner.

Endvidere har vores revision omfattet kontroller i forbindelse med tildelte og godkendte brugerrettigheder i SD-løn.

Turnus revisionen har omfattet følgende to områder:

- ▶ På tværs af regionen har vi sammen med regionen gennemført et projekt med revurdering af lønkontroller, herunder vurdering af muligheder for yderligere digitalisering heraf. Projektet var opdelt i to faser:
 - Kortlægning af eksisterende processer, aktiviteter samt kontroller. Udarbejdelse af risikovurdering og risiko- og kontrolmatrix
 - Afdækning af optimeringsmuligheder
- ▶ På fire udvalgte afdelinger har vi gennemgået processen for styring og forbrug ved anvendelse af eksterne vikarer.

Projekt revurdering af lønkontroller

Resultatet af det gennemførte projekt er på kort sigt, at der rettes øget fokus på, at de generelle retningslinjer resulterer i ensartede kontrolprocedurer på lønkontorerne, og at der sikres en ensartet udførelse af de enkelte kontroller. En væsentlig del af de daglige lønprocesser og de udførte kontroller er i dag manuelle.

Regionen har i fortsættelse af fase 1 i projektet valgt at arbejde videre med vurdering af yderligere muligheder for digitalisering af lønkontroller, herunder implementering af automatiske, forebyggende kontroller. Som hovedregel er de mere effektive end manuelle, opdagende kontroller, ligesom de er mindre tidskrævende.

Proces for styring og forbrug af eksterne vikarer

Revisionen af processen for styring og forbrug af vikarer på de udvalgte afdelinger har vist, at der udvises stor fokus på muligheder for at anvende mere optimale løsninger, inden det besluttes at købe eksterne vikarer.

Sammenfatning

Den henvises til vores kommentarer i afsnit 2.4.1 om kvalitetsfondsprojekter. Vi har ikke øvrige væsentlige kritiske bemærkninger at rapportere til juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision.

5 Kommentarer til årsregnskab 2018

5.1 Regnskabet som helhed

Region Midtjyllands årsregnskab for 2018 aflægges som anført ovenfor efter omkostningsbaserede principper.

I forbindelse med udarbejdelse af årsregnskabet for 2018 har regionen udarbejdet omregningstabeller m.v. med henblik på at sikre en korrekt sammenhæng mellem bevillinger, den interne udgiftsbaserede økonomirapportering og regionens omkostningsbaserede årsregnskab.

5.1.1 Formkrav til regnskabsaflæggelse m.v.

Årsrapporten for 2018 for Region Midtjylland er udarbejdet i henhold til Økonomi- og Indenrigsministeriets krav til regnskabsaflæggelsen. Disse krav omfatter bl.a. beskrivelse af anvendt regnskabspraksis samt anvendelse af en række obligatoriske bilag, oversigter og redegørelser.

Vi har påset, at bestemmelsernes formkrav til regnskabsaflæggelsen er opfyldt. Vi har dog noteret, at regionen har fastholdt balancen opdelt på de tre regionale hovedområder samt på ikke fordelte aktiver (fælles formål). Med virkning fra regnskab 2018 skal balancen alene opdeles på de tre regionale hovedområder og en samlet balance.

6 Kommentarer til resultatopgørelsen

I det efterfølgende har vi givet enkelte kommentarer til vores revision af resultatopgørelsen for 2018. En nærmere gennemgang af årets resultat og årsager til budgetafvigelser fremgår af regionens bemærkninger til årsrapporten, hvortil vi henviser.

6.1 Årets omkostningsbaserede resultat

Årets resultat udgør et overskud på 200,0 mio. kr. mod et overskud på 94,3 mio. kr. i 2017. Resultatet fordeler sig således på de aktivitetsområder:

mio. kr.	2018	2017
Sundhed	194,6	85,3
Social og Specialundervisning	0,1	6,6
Regional Udvikling	5,3	2,4
Årets resultat	200,0	94,3

6.2 Finansierings- og driftsindtægter

6.2.1 Finansieringsindtægter, Sundhedsområdet og Regional Udvikling

Finansieringsindtægterne er specificeret i resultatopgørelsen i årsregnskabet for 2018.

Faste tilskud og bidrag

Bloktilskud fra Staten og grund- og udviklingsbidrag fra kommunerne udgør i alt 20.905,0 mio. kr. mod 21.004,6 mio. kr. i 2017.

Tilskud fra Staten samt grund- og udviklingsbidrag fra kommunerne har vi sammenholdt til ekstern dokumentation, herunder meddelelser fra ministeriet.

Aktivitetsafhængige tilskud fra Staten og kommunerne

De aktivitetsbestemte tilskud fra Stat og kommuner vedrørende det somatiske område og behandlingspsykiatrien udgør i 2018 i alt 4.585,8 mio. kr. mod 3.929,5 mio. kr. i 2017, svarende til en stigning på 17 %.

De aktivitetsbestemte tilskud fra Staten og kommunerne er baseret på oplysninger om aktiviteter på de enkelte hospitaler m.v. i regionen, der er indberettet til landspatientregistret (LPR). På baggrund heraf foretager Sundhedsdatastyrelsen beregning og afregning af den kommunale medfinansiering og meraktivitet i forhold til Statens puljer.

Regionen har udnyttet den statslige pulje samt kommunale medfinansiering fuldt ud for 2018.

Revisionen i forbindelse med regnskabsafleggelsen har omfattet afstemning af de indtægtsførte aktivitetsbestemte tilskud til modtagne afregninger fra Sundhedsdatastyrelsen.

Revision vedrørende aktivitetsregistrering m.v. vil blive rapporteret særskilt i en revisionsberetning i tilknytning til aktivitetsredegørelsen.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

6.2.2 Driftsindtægter, Sundhedsområdet

Driftsindtægter på Sundhedsområdet udgør i 2018 i alt 3.402,0 mio. kr. mod 2.236,9 mio. kr. i 2017.

Driftsindtægterne er steget med 1.165,1 mio. kr. i forhold til 2017. Stigningen kan primært henføres til indtægter fra salg af hospitaler og institutioner på 1.017 mio. kr.

Tilsvarende er andre driftsomkostninger steget. Stigningen kan henføres til de solgte hospitalers bogførte værdier og tilknyttede omkostninger til salget af hospitalerne. Netto er der realiseret en avance på 172 mio. kr. på solgte hospitaler og institutioner.

Vi har stikprøvevis gennemgået grundlag for opgørelse af avancer.

Driftsindtægterne vedrører desuden hospitalernes indtægter for levering af højt specialiserede ydelser samt basisydelser til borgere fra andre regioner, løntilskud m.v.

Vores revision af området har bl.a. omfattet vurdering af de interne kontroller i forbindelse med afregning af de mellemregionale ydelser samt analyse og stikprøvevis gennemgang af væsentlige posteringer.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

6.3 Socialområdet

6.3.1 Optrækning hos kommuner for anvendelse af institutionspladser m.v.

Kommunernes takstbetalinger for anvendelse af regionens institutionstilbud m.m. udgør i 2018 i alt 1.209,1 mio. kr.

Indtægterne opkræves i henhold til rammeaftalen med kommunerne. Optrækning sker centralt via et afregningssystem på baggrund af institutionernes indberetninger om kommunernes anvendelse af institutionspladser m.m.

Revisionen har omfattet en vurdering af de centralt etablerede forretningsgange og interne kontroller vedrørende takstafregninger for kommunernes anvendelse af regionens institutionstilbud m.m., herunder udarbejdelsen af belægningsstatistikker. Vi har stikprøvevis efterprøvet takstkalkulationerne.

Vi har endvidere påset, at der foreligger afstemning mellem indtægterne i afregningssystemet og årsregnskabet.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

6.4 Regional Udvikling

Det omkostningsbaserede resultat for Regional Udvikling for 2018 udgør et overskud på 5,3 mio. kr. Egenkapitalen pr. 31. december 2018 er negativ med 244,0 mio. kr., hvilket især kan henføres til tidligere års omkostninger til spormodernisering og regionens akkumulerede andel af kapitalindskud til anlæg af Aarhus Letbane, som ikke kan aktiveres. Regional Udvikling følger den udarbejdede plan om udvikling af den væsentligste del af den negative egenkapital.

Afgivne tilsagn vedrørende områderne erhvervsudvikling, uddannelse og kultur udgør samlet 282,2 mio. kr. pr. 31. december 2018.

I forbindelse med vedtagelse af lov om forenkling af erhvervsfremmesystem skal området for erhvervsudvikling fremover varetages af Staten, og tilsagnsmidlerne på 226,5 mio. kr. skal som udgangspunkt overdrages til Erhvervsstyrelsen.

Efter Erhvervsstyrelsens gennemgang af projekterne i 2019 er det besluttet, at beløbet på 226,5 mio. kr. vil blive reduceret med projekter, hvor regionen fortsat vil være ansvarlig, svarende til 12,3 mio. kr. samt for midler, som ikke skal udbetales til de oprindelige operatører i et specifikt projekt.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

6.5 Praksisområdet og tilskudsmedicin

Området har i 2018 administreret ydelser for i alt 4.862,8 mio. kr. Beløbet fordeles med 3.547,7 mio. kr. til praksisområdet og 1.315,1 mio. kr. til medicinområdet.

I forbindelse med PrakSys-projektet er der foretaget tilpasning i udbetalings-flow, som har medført en ekstraudbetaling af basishonorar og praksisomkostningshonorar. Dette har medført en yderligere omkostning i 2018 på samlet 52,6 mio. kr.

Områdets administration er baseret på overenskomstmæssige ydelser, der honoreres efter fastlagte forretningsgange og anvendelse af et afregningssystem, som validerer modtagne fakturaer fra yderne og apotekerne.

Revisionen har omfattet gennemgang og vurdering af adgang til og procedurer ved opsætning af afregningssystemerne samt forretningsgange i forbindelse med håndtering af data og afstemningsrutiner m.v.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

6.6 Betalinger - Indkøb af anlægsaktiver, varer og tjenesteydelser

Vores revision har omfattet gennemgang af processer og kontroller for de væsentligste betalingsstrømme, som administreres i regionens centrale økonomi- og indkøbssystemer samt i økonomisystemerne, der anvendes på hospitalsapoteket.

Revisionen har endvidere omfattet test af kontroller vedrørende ændringer til anvisningsregisteret og funktionsadskillelse mellem attestation og anvisning. Vi har i tilknytning hertil foretaget stikprøvevis gennemgang af udbetalinger i 2018 til medarbejdere med særlige rettigheder i de centrale administrative systemer samt undersøgt, om medarbejdere med dobbelt login har attesteret og anvist de samme bilag.

Endvidere har vi påset, at der er etableret kontroller, der sikrer, at alle bilag, der er indlæst manuelt i økonomisystemet, skal anvises af en anden person end den, der har indlæst bilaget.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

6.7 Periodisering af indtægter og omkostninger

Det er af væsentlig betydning for aflæggelse af et retvisende omkostningsbaseret regnskab, at der er foretaget korrekt periodisering af omkostninger.

Som led i revisionen af årsrapporten for 2018 har vi foretaget en gennemgang af periodiseringen af omkostninger.

Revisionen har blandt andet omfattet overordnet analyse af det omkostningsbaserede regnskab, herunder undersøgelse af baggrunden for væsentlige afvigelser mellem de realiserede og budgetterede udgifter på driftsområder, jf. korrigeret budget for 2018.

Revisionen har endvidere omfattet en gennemgang af væsentlige udgiftsbilag bogført i perioden fra 1. december 2018 til ultimo januar 2019.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

7 Balancen

I det følgende har vi givet enkelte kommentarer vedrørende revision af balancen pr. 31. december 2018.

7.1 Finansiell status, herunder ledelsestilsyn

I forbindelse med revisionen har vi foretaget en gennemgang af de finansielle statuskonti, der administreres på regionshusene og regionshospitalerne, hvilket i al væsentlighed afdækker det samlede finansielle statusområde i regionens regnskab.

Som følge af det meget betydelige antal finansielle statuskonti på regionshusene og regionshospitalerne har vores fokus primært været rettet mod de lokalt etablerede ledelsestilsyn vedrørende statuskonti, suppleret med en stikprøvevis gennemgang af udvalgte afstemninger med henblik på en vurdering af afstemningernes indhold.

Gennemgangen har vist, at afstemningsprocedurer og ledelsestilsyn i al væsentlighed har fungeret som forudsat.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

7.2 Varebeholdninger

Varebeholdninger pr. 31. december 2018 udgør 224,2 mio. kr. mod 145,4 mio. kr. ultimo 2017 og omfatter primært apoteksbeholdninger. Vi har revideret den fysiske kontrol af varebeholdninger på udvalgte lagersteder ultimo 2018.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

7.3 Egenkapital

Regionens egenkapital udgør 5.239,9 mio. kr. pr. 31. december 2018 mod 6.649,1 mio. kr. pr. 31. december 2017.

Regionens egenkapital har i hovedposter udviklet sig således:

mio. kr.	2018	2017
Egenkapital 1. januar	6.649,1	5.992,0
Årets resultat vedrørende Sundhed og Regional Udvikling	200,0	87,7
Modtagne donationer m.m. (inkl. tilskud fra Kvalitetsfonden)	900,0	811,9
Afskrivninger vedrørende donationer	-259,3	-58,3
Øget hensættelse til pensionsforpligtelser	-2.510,1	-143,7
Reguleringer tidligere år vedrørende finansiel leasing m.v.	285,5	0
Øvrige reguleringer	-25,3	-40,5
Egenkapital 31. december	5.239,9	6.649,1

Vi har som led i revisionen stikprøvevis påset, at de foretagne reguleringer direkte på egenkapitalen er foretaget i overensstemmelse med "Budget- og regnskabssystem for regioner".

Årsagen til reduktion af egenkapitalen er primært en aktuarmæssig stigning i hensættelse til tjenestemandspensioner på 2.510,1 mio. kr. Stigningen skyldes, at der er foretaget opdatering af reglerne for beregning af kapitalværdien for ikke-forsikringsdækkede tjenestemænd, så det svarer til sædvanlig praksis i pensionsbranchen. Dette har medført en forøgelse af den forventede gennemsnitlige levetid. Hensættelsen er endvidere forøget som en konsekvens af lavere renteniveau.

Donationer vedrørende byggerier indregnes på egenkapitalen ved modtagelse, herunder statens tilskud til finansiering af kvalitetsfondsstøttede sygehusprojekter. I takt med, at der afskrives på tilskudsstøttede anlægsaktiver tilbageføres en forholdsmæssig andel af donationen fra egenkapitalen og indtægtsføres i resultatopgørelsen.

Reduktionen af egenkapitalen som følge af stigningen i pensionsforpligtelser medfører, at egenkapitalen ekskl. endnu ikke afskrevne modtagne donationer på 6.421 mio. kr. er negativ med 1.181 mio. kr.

Regionen har igennem de seneste år opnået et akkumuleret resultat for Social- og Specialundervisningsområdet (hovedkonto 2) på 27,9 mio. kr. Dette beløb indgår ikke i opgørelse af egenkapitalen, idet området er fuldt finansieret af regionens kommuner, og et akkumuleret overskud bliver udlignet via takstreguleringer i de efterfølgende år.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

7.4 Hensatte forpligtelser

Hensatte forpligtelser er pr. 31. december 2018 opgjort til 7.546,2 mio. kr. og vedrører hensættelser til tjenestemandspensioner på 7.241,9 mio. kr., arbejdsskader på 186,6 mio. kr., patientskader på 32,9 mio. kr. og øvrige forpligtelser på 29,2 mio. kr. Herudover er der bundet 55,7 mio. kr. vedrørende Regional Udvikling. Tilsagnsmidler som skal overdrages til Erhvervsstyrelsen er indregnet som kortfristet gæld.

Der henvises til afsnit 2.3 vedrørende patientskader og den efterfølgende omtale af pensionsforpligtelser.

7.4.1 Pensionsforpligtelser

Regionen har en række ydelsesbaserede pensionsordninger vedrørende tjenstemandsansatte og ansatte på tjenstemandslignende vilkår, der ikke afdækkes ved løbende indbetaling til eksterne pensionselskaber.

Pensionsforpligtelserne har i hovedposter udviklet sig således i 2018 og dels i hele regionens levetid fra 2007 til 2018:

mio. kr.	2018	Akk. 2007-2018
Pensionsforpligtelser 1. januar	4.861,1	2.530,0
Tilvækst, der er omkostningsført i resultatopgørelsen	43,8	921,5
Fradrag for pensioner, der er udbetalt i årets løb	-173,2	-1.003,2
Tilskud fra Staten til fremtidige tjenstemandsudbetalinger vedrørende ansatte ved banerne	0,0	18,1
Regulering af pensionsforpligtelse, der er ført på regionens egenkapital (reduceret egenkapitalen)	2.510,1	4.775,4
Pensionsforpligtelse 31. december	7.241,8	7.241,8

Pensionsforpligtelsen pr. 31. december 2018 er opgjort af SB Aktuar på basis af oplysninger defineret af regionens løn- og personaleafdeling leveret af Silkeborg Data.

Som led i vores revision af pensionsforpligtelsen har vi gennemgået SB Aktuars notat om beregning og forudsætninger for beregning af regionens pensionsforpligtelser til tjenstemænd pr. 31. december 2018.

Dernæst har vi vurderet regionens forretningsgang, som skal sikre rigtigheden af datagrundlag udarbejdet af Silkeborg Data.

Vi har ingen bemærkninger til SB Aktuars beregningsmodel og de anvendte værdier for diskonteringsrente og forventet lønregulering, som er i overensstemmelse med Kommunernes Landsforenings anbefalinger.

I henhold til "Budget- og regnskabssystem for regioner" skal resultatopgørelsen belastes med et omkostningstillæg på 20,3 % i forhold til lønudbetalinger til tjenstemandsansatte medarbejdere. Den resterende del af forpligtelsen føres direkte på egenkapitalen. Samlet set er der ført 4.775,4 mio. kr. direkte på egenkapitalen i perioden 2007 til 2018.

Det er ledelsens opfattelse, at pensionsforpligtelserne er opgjort i overensstemmelse med regionens regnskabspraksis på området. Vi kan tilslutte os den regnskabsmæssige værdiansættelse.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

7.5 Gældsforpligtelser

7.5.1 Formue- og gældspleje

Den finansielle politik for Region Midtjylland er godkendt af Regionsrådet den 23. september 2009. Det fremgår af den finansielle politik, at andelen af fastforrentede lån skal udgøre mellem 25 % og 75 %, mens de resterende lån skal optages med variabel rente. Rammen for gældsplejen giver også Region Midtjylland mulighed for at benytte sig af finansielle instrumenter bl.a. swap-aftaler, REPO-forretninger og terminsforretninger.

Det fremgår dernæst, at der i forbindelse med aflæggelse af årsregnskabet for regionen skal ske afrapportering til Regionsrådet om regionens finansielle status.

Regionen har indgået gældsplejeaftale med Jyske Bank og Danske Capital, hvorefter Jyske Bank og Danske Capital ved handel med finansielle instrumenter bidrager til optimering af regionens finansieringsomkostninger m.v.

Pr. 31. december 2018 udgør den langfristede gæld ekskl. leasingforpligtelse 5.706,0 mio. kr. Tages der højde for indgåede renteswaps, udgør den fast forrentede del 48,6 % af den langfristede gæld. I gældsforpligtelserne indgår 60,6 mio. kr. vedrørende den negative markedsværdi pr. 31. december 2018 af regionens swap-aftaler, jf. også årsregnskabs note 2.

Vi har afstemt gældsforpligtelserne til ekstern dokumentation i form af årsopgørelser fra kreditinstitutter, pengeinstitutter m.v.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

8 Administrativ it-anvendelse

Regionens administrative it-systemer anvendes bl.a. til administration og registrering af økonomiske transaktioner, økonomistyring, bestilling og indkøb af varer og tjenesteydelser, administration af lønninger og gager til regionens medarbejdere, afregning af honorarer til læger, speciallæger, apotekere m.fl., fakturering af aktiviteter, der udføres for andre regioner, fakturering vedrørende kommunale takstbetalinger på social- og psykiatriområdet samt elektronisk behandling og anvisning af regionens betalinger.

Vores revision af den administrative it-anvendelsen har omfattet udvalgte kontroller af betydning for den finansielle revision og har omfattet kontroller i forbindelse med administration af medarbejders adgang til systemer og data, styring af væsentlige ændringer til de anvendte it-systemer, overvågning samt afhjælpning af fejl og problemer, sikkerhedskopiering m.v. For systemer, hvor administration og kontroller helt eller delvist er outsourcet til eksterne leverandører, har revisionen omfattet en vurdering af foreliggende systemrevisionserklæringer.

Vi har i et særskilt notat til it-ledelsen anført vores observationer samt anbefalinger til styrkelse af kontrolmiljøet.

Vores revision har desuden omfattet udvalgte kontroller af betydning for vores forvaltningsrevision og juridisk kritisk revision, bl.a. omfattende regionens årlige risikovurdering samt udarbejdelse af og opfølgning på handleplaner for styrkelse af informationssikkerheden.

Regionen har i handleplanerne for 2018 adresseret flere af de områder, hvor vi tidligere har afgivet anbefalinger, herunder administration af medarbejders adgang til systemer og data, logning og overvågning, samt styring af væsentlige ændringer til de anvendte it-systemer.

Regionen har oplyst, at en overvejende andel af de for 2018 planlagte initiativer er gennemført i 2018.

Ved vores revision har vi konstateret, at flere af vores tidligere afgivne anbefalinger fortsat er gældende, jf. nedenfor.

Med baggrund i regionens risikovurdering for 2018, "Strategi for cyber- og informationssikkerhed i sundhedssektoren - 2019-2022" samt NIS-direktivet omfatter handleplanen for 2019 bl.a. en øget fokus på cyber-sikkerhed og kryptering.

Vi vil foretage opfølgning på regionens arbejde med informationssikkerhed i forbindelse med vores revision for 2019.

Regionen varetager sekretariatsfunktion for det tværregionale samarbejde vedrørende implementering af EU's Persondataforordning (GDPR) og har i 2018 bl.a. gennemført en række initiativer, som er afledt af GDPR, herunder etableret en DPO-funktion samt en model og proces for gennemførelse af konsekvens-analyser. Regionen har desuden gennemført awareness kampagner målrettet udvalgte organisatoriske enheder og/eller specifikke emner.

Det er vores vurdering, at regionen har arbejdet og fortsat arbejder struktureret med implementeringen af GDPR. Vi vil i 2019 følge op på fremdriften i dette arbejde, herunder samarbejdet med de øvrige regioner.

Revisionen har givet anledning til følgende anbefaling:

Anbefaling

Tidligere afgivne anbefalinger vedrørende logisk adgangskontrol, funktionsadskillelse i forbindelse med udvikling og vedligeholdelse af it-systemer, logning og overvågning samt restore-test af systemer, der anvendes til administration og registrering af økonomiske transaktioner, er fortsat gældende.

Vi anbefaler endvidere, at brugere med privilegerede rettigheder i system for indkøb af varer og tjenesteydelser begrænses mest muligt, samt at anvendelse heraf logges og monitoreres.

Tidligere afgiven anbefaling vedrørende sikkerhedsopdatering af forretningskritiske systemer er fortsat gældende, for så vidt angår udfasning af software, som ikke længere supporteres af leverandøren.

9 Øvrige revisionsarbejder

9.1 Anlægsprojekter

Vi har revideret og påtegnet 23 anlægsregnskaber (opgjort pr. 1. maj 2019) for afsluttede anlægsprojekter over 10 mio. kr. i perioden fra 7. maj 2018, forinden disse fremsendes til Regionsrådets behandling.

Revisionen af alle anlægsregnskaberne har omfattet en afstemning af anlægsregnskaberne med regionens bogføring, gennemgang af foreliggende anlægsbevilling, suppleret med forespørgsler til relevante medarbejdere ved regionen samt stikprøvevis undersøgelse og vurdering af informationer, der understøtter anlægsregnskabet beløb og oplysninger.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

9.2 Statsrefusion af udgifter til servicejob

I overensstemmelse med Økonomi- og Integrationsministeriets bekendtgørelse om statsrefusion samt regnskabsaflæggelse og revision af sociale udgifter har vi den 25. april 2019 afgivet revisionsberetning nr. 43 vedrørende revisionen af statsrefusion på det sociale område til udgifter i forbindelse med servicejob.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger og anbefalinger.

9.3 Aktivitetsbestemte tilskud

I overensstemmelse med Sundheds- og Ældreministeriets bekendtgørelse nr. 1746 af 19. december 2018 om revisionsinstruks for revision af statsligt, aktivitetsafhængigt tilskud i 2018 til regionernes sygehusvæsen m.v. samt af aktivitetsbestemt kommunal medfinansiering på sundhedsområdet har vi revideret Regionsrådets redegørelse af 24. april 2019 til Sundheds- og Ældreministeriet og kommunalbestyrelserne i Region Midtjylland. Vi afgiver særskilt revisionsberetning herom.

10 Øvrige forhold

10.1 Direktionens regnskabserklæring

I forbindelse med regnskabsaflæggelsen har vi indhentet en skriftlig erklæring fra direktionen om forhold af væsentlig betydning for årsregnskabet og ledelsesberetningen.

Den modtagne regnskabserklæring har ikke givet anledning til bemærkninger eller anbefalinger.

10.2 Ikke-korrigerede forhold

Ved vores finansielle revision anvendes et væsentlighedsniveau på 280 mio. kr. for årsregnskabet som helhed. Væsentlighedsniveauet fordeles og allokeres til de enkelte regnskabsposter. Væsentlighedsniveauet er fastsat svarende til 1,0 % af regionens samlede driftsomkostninger. Vi har ved fastsættelsen af væsentlighedsniveauet lagt vægt på, at virksomheden er en offentlig virksomhed, og at de væsentligste regnskabsbrugere fokuserer på regionens samlede aktivitetsniveau. Væsentlighedsniveauet anvendes vi bl.a. ved fastlæggelse af revisionsomfanget, herunder fastlæggelse af stikprøvestørrelse, vurdering af analytiske handlinger og vurdering af betydeligheden af eventuelle fejlinformationer.

I henhold til internationale standarder om revision skal vi informere om forhold, som ikke er korrigeret i årsregnskabet for 2018. Denne oplysning skal gives for at sikre, at Regionsrådet er orienteret herom.

Vi har konstateret følgende forhold, som ikke er indarbejdet i årsregnskabet:

Beløb i mio. kr. (- = omkostninger)	Resultatpåvirkning
Yderligere hensættelse til patientskadeerstatninger, uafgjorte sager, jf. afsnit 2.3	- 28,0
Yderligere hensættelse til patientskadeerstatninger, afgjorte sager, jf. afsnit 2.3	-50,0
I alt	- 78,0

Direktionen har over for os erklæret, at den anser effekten af den ikke-korrigerede fejlinformation, både enkeltvist og sammenlagt, som værende uvæsentlige for årsregnskabet. Under hensyntagen til omfang og art af de konstaterede forhold kan vi tilslutte os direktionens vurdering.

10.3 Fejlinformation i årsregnskabet som skyldes besvigelser

Som revisorer har vi pligt til med professionel skepsis at overveje muligheden for fejlinformation i årsregnskabet, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl.

Vi har i forbindelse med planlægningen af revisionen opnået en forståelse for, hvordan der udøves tilsyn med identificerede risici for besvigelser og med den interne kontrol, der er etableret for at imødegå disse risici.

Direktionen og regionens centrale regnskabsfunktion har oplyst, at regionens forretningsgange og interne kontroller inden for de væsentlige områder efter dens opfattelse anses for dækkende og velfungerende til imødegåelse af risikoen for besvigelser, herunder at der eksisterer passende funktionsadskillelse.

Direktionen har endvidere over for os bekræftet:

- ▶ sit ansvar for udformning, implementering og vedligeholdelse af regnskabs- og interne kontrolsystemer med henblik på at forebygge og opdage besvigelser og fejl, og
- ▶ at de ikke har kendskab til eller formodning om besvigelser i regionen.

Vi er i forbindelse med vores revision ikke blevet bekendt med forhold, der indikerer eller vækker mistanke om besvigelser af betydning for årsrapporten.

10.4 Overholdelse af lovgivningen

Vi har forespurgt direktionen, om alle kendte aktuelle eller potentielle overtrædelser af lovgivningen, der kan have væsentlig påvirkning på årsrapporten, er oplyst under revisionen og er tilstrækkeligt indregnet og oplyst i årsrapporten. Direktionen har over for os bekræftet, at der dem bekendt ikke er forhold, der har betydning for årsrapporten.

Vi er i forbindelse med vores revision ikke blevet bekendt med overtrædelser af "Budget- og regnskabsystem for regioner" eller anden lovgivning, der er relevant for regionens drift.

10.5 Begivenheder indtruffet efter balancedagen

Til sikring af at væsentlige begivenheder efter regnskabsårets udløb er præsenteret korrekt i årsrapporten, har Region Midtjylland gennemgået og vurderet begivenheder indtruffet efter balancedagen. Direktionen i Region Midtjylland har oplyst, at der efter deres opfattelse ikke er indtruffet væsentlige begivenheder efter balancedagen, som ikke er indarbejdet og tilstrækkeligt oplyst i årsrapporten.

Vi har til sikring af, at væsentlige begivenheder efter regnskabsårets udløb er præsenteret korrekt i årsrapporten gennemgået referater fra regionsrådsmøderne i perioden frem til 24. april 2019.

Vi er under vores gennemgang ikke blevet bekendt med begivenheder, som i væsentlig grad påvirker årsrapporten for 2018, og som ikke er indarbejdet og tilstrækkeligt oplyst i årsrapporten.

11 Lovpligtige oplysninger m.v.

11.1 Andre ydelser end revision

Ud over den lovpligtige revision har vi efter anmodning udført følgende opgaver for regionen siden vores beretning nr. 41 af 4. juni 2018:

- ▶ Afgivelse af erklæringer med sikkerhed for en række projekt- og tilskudsregnskaber, herunder kvalitetsfundsprojekter
- ▶ Kvalitets- og risikovurdering af kvalitetsfundsprojekter (Det 3. øje)
- ▶ Regnskabsmæssig rådgivning
- ▶ Rådgivning om moms og afgifter
- ▶ Rådgivning om administrative it-forhold
- ▶ Forvaltningsprojekt vedrørende lønkontroller.

Sikkerhedsforanstaltninger

Forinden accept af ovennævnte opgaver har vi særskilt vurderet betydningen heraf for vores uafhængighed.

Det er vores opfattelse, at de udførte opgaver enkeltvis og samlet er udført i overensstemmelse med gældende bestemmelser om revisors uafhængighed.

11.2 Ledende revisionspartnere

Følgende partnere er omfattet af begrebet ledende revisionspartnere i henhold til EU's revisorforordning:

- ▶ Jes Lauritzen
- ▶ Claus Hammer-Pedersen

11.3 Erklæring

I henhold til bekendtgørelse om kommunal og regional revision skal vi erklære:


at vi opfylder de i lovgivningens krav til uafhængighed og

at vi har modtaget alle de oplysninger, der er anmodet om.

Aarhus, den 3. juni 2019
ERNST & YOUNG
Godkendt Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 30 70 02 28



Jes Lauritzen
statsaut. revisor
mne10121



Claus Hammer-Pedersen
statsaut. revisor
mne21334

Bilag 1 - Revisionsstrategi og -plan for årsregnskabet

I henhold til Bekendtgørelse om kommunal og regional revision skal vi redegøre for omfanget, metoden og tidsplanen for revisionen af de enkelte poster i årsregnskabet.

Regnskabspost	Væsentlig risiko	Revisionsstrategi	Tidsplan	Ændring i forhold til sidste år
Resultatopgørelse - driftsindtægter				
Takstbetalinger	Nej	Kombineret system- og substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Øvrige driftsindtægter	Nej	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Resultatopgørelse - driftsomkostninger				
Personaleomkostninger	Ja	Kombineret system- og substansrevision	I årets løb og ved årsafslutning	Ingen
Materiale- og aktivitetsomkostninger	Ja	Kombineret system- og substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Af- og nedskrivninger	Ja	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Andre driftsomkostninger	Nej	Kombineret system- og substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Fælles formål og administration	Nej	Kombineret system- og substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Renter	Nej	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Finansieringsindtægter				
Bloktilskud fra staten	Nej	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Grund- og udviklingsbidrag fra kommunerne	Nej	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Aktivitetsbestemte tilskud fra staten	Nej	Kombineret system- og substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Aktivitetsafhængige bidrag fra kommunerne	Nej	Kombineret system- og substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Objektive finansieringsbidrag	Nej	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Balance				
Immaterielle og materielle anlægsaktiver, herunder fysiske anlæg til salg	Ja	Kombineret system- og substansrevision	I årets løb og ved årsafslutning	Ingen

Regnskabspost	Væsentlig risiko	Revisionsstrategi	Tidsplan	Ændring i forhold til sidste år
Aktiver tilhørende fonds og legater	Ja	Kombineret system- og substansrevision	I årets løb og ved årsafslutning	Ingen
Langfristede tilgodehavender	Nej	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Akkumuleret resultat vedr. social og specialundervisning	Nej	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Varebeholdninger	Nej	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ændret til substansrevision
Tilgodehavende hos staten og kortfristede tilgodehavende i øvrigt	Ja	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ændret til substansrevision
Likvide aktiver	Nej	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Egenkapital, herunder donationer, balancekonto samt driftsresultater overført til næste år	Ja	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Hensatte forpligtelser	Ja	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ændret til substansrevision
Passiver tilhørende fonds og legater	Ja	Kombineret system- og substansrevision	I årets løb og ved årsafslutning	Ingen
Langfristet gæld	Ja	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Kortfristet gæld til staten	Nej	Substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen
Kortfristet gæld i øvrigt	Ja	Kombineret system- og substansrevision	Ved årsafslutning	Ingen

Bilag 2 - Kommunikation med regionens ledelse

I henhold til revisorlovgivningen skal vi oplyse, at vi siden afgivelsen af revisionsberetning af 4. juni 2018 har haft følgende møder med regionens ledelse:

Organ	Kommunikationsform	Dato	Emne
Økonomidirektør	Møde	29.08.2018	Revisionsplan 2018
Økonomidirektør	Møde	15.11.2008	Kvartalsmøde
Økonomidirektør	Møde	26.02.2019	Kvartalsmøde, udkast til årsregnskab
Økonomidirektør	Møde	20.05.2019	Revisionsberetning
Regionsdirektør	Møde	28.05.2019	Revisionsberetning
Forretningsudvalg	Møde	18.06.2019	Revisionsberetning